

EL LLENGUATGE

Un cel estrellat

11/XI/1976

Quan parlem d'un cel estrellat no volem dir, naturalment, que ha xocat contra un altre cos i s'ha esmicolat en cinquanta mil bocins, sinó que és ple d'estrelles. Podríem dir, també, amb el mateix sentit, un cel estelat, ja que estrella i estel són mots sinònims en la designació de qualsevol dels altres que brillen al cel, llevat del sol i de la lluna. Podem parlar, encara, d'un objecte estrellat, volent significar que té forma d'estrella.

Però el que no podem dir —en llenguatge correcte— és que hem vist un cotxe «estrellat» al costat de la carretera. Perquè el fet és que estrellat és, només, un adjectiu derivat del nom estrella i no el participi passat del verb «estrellar» que, en català, és inexistent. Es fa servir molt, és clar, però ja sabem que patim d'aquest mal, el de recórrer a formes que ens imposa la influència d'una altra llengua, i és precisament per això que ho comentem. Una altra d'aquestes formes, justament, és el verb «aplantar», que expressa una idea semblant i que caldria incloure també al catàleg de material a extingir. En línies generals, es podria substituir «estrellar» per estavellar i «aplantar» per esclafar, i rarament el resultat obtingut deixaria d'ésser vàlid. Diríem, així, que el cotxe es va estavellar contra un arbre o bé que va caure una roca i va esclafar la pobra bestiola. Però aquestes solucions tan categòriques, si bé són molt còmodes, no sempre són del tot recomanables. És molt convenient de considerar el sentit exacte que es vol expressar en cada cas i de veure quina solució hi escau més, que molt sovint pot consistir en l'ús d'algun dels altres verbs que corresponen al mateix camp de significació: aixafar, esmicolar, destrossar, trencar, fer malbé, etc. Sense deixar-ne de banda algun altre, que expressa una idea una mica divergent o més especialitzada, però que pot incloure la primera com a conseqüència lògica, com ara per exemple estimbar, avui, desgraciadament, d'una aplicació tan freqüent.

ALBERT JANE